

DALŠÍ POZOROVÁNÍ MÝVALA NA OKRESE BENEŠOV

Mýval severní, lidově nazývaný medvídek mýval, je největší šelma čeledi medvědovitých (dosahuje hmotnosti až 9 kg). Celý je porostlý hustou šedou srstí, mezi jeho charakteristické znaky patří výrazná černá obličejová maska a tmavě pruhovaný ocas. Je také známý nápadně pohyblivými prsty zvláště na předních končetinách. Pochází ze Severní Ameriky, ale již v roce 1927 bylo vypuštěno v německém Hesensku několik mývalů pocházejících ze zoologické zahrady v Hamburku. Dnes již obývá mýval nejen Německo (odhad zdejšího počtu asi milion kusů), Rakousko, Polsko, Maďarsko, Slovensko, Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Švýcarsko a částečně i Francii. Zdomácněl i v Dánsku, Bělorusku a Pobaltí, jeho výskyt byl potvrzen i na Kavkaze a na území dřívější Jugoslávie. Stále častěji proniká i na naše území. Byl také introdukován do Japonska, k čemuž jednoznačně přispěl japonský animovaný seriál o osiřelém mývalovi Rascalovi z roku 1977, který se stal tamějším hitem. Následkem této mývalí popularity bylo dováženo jako potenciálních domácích mazlíčků až 1500 mývalů ročně. Dnes žijí mývalové téměř

po celém Japonsku. Mýval se zdržuje nejraději poblíž vod a v lesích, velmi dobře šplhá po stromech. Žije spíše samotářsky nebo v menších skupinách. Ožívá s příchodem soumraku a noci, v potravě je nevybíravý, a lze ho tudíž považovat za typického všežravce. Je hodnocen jako nežádoucí druh lovné zvěře, který je zařazen v rámci Evropy na černou listinu nepůvodních invazních druhů.

Mýval může v přírodě nahradit lišku obecnou při šíření vztekliny. Lišky dnes už tuto chorobu nepřenášejí, a tak jejich vakcinace skončila (poslední případy vztekliny u lišek z našeho státu jsou známy z Trutnovska z roku 2002). V posledních letech však byla diagnostikována vztekлина u více než stovky mývalů z Ukrajiny, Estonska, Litvy i Německa.

Zcela novou chorobou v Evropě je nákaza mývalí škrkavkou *Baylisascaris procyonis*. Nakažení mývalové vylučují s trusem miliony vajíček této škrkavky, a tak mohou tohoto parazita rychle šířit. V Americe jsou mývalí škrkavkou nakaženy tři čtvrtiny volně žijících savců. Některé oblasti Evropy na tom mohou být podobně. Značný výskyt zmíněné škrkavky byl zaznamenán například

Mýval při noční potulce v srpnu 2015 na Neveklovsku (foto: M. Horák).

v Německu. Naopak do Japonska importování mývalové nejsou z nějakého zatím neznámého důvodu touto škrkavkou nakazeni. U člověka může skončit průnik vajíček do organismu stavem označovaným jako „larva migrans“, kdy larvičky škrkavek uvíznou v nejrůznějších částech těla. Mohou takto skončit pod kůží, ale také např. v oku, v míše nebo v mozku s následnými závažnými neurologickými potížemi. U nás doposud takovýto případ u člověka nebyl zaznamenán, i když parazitace mývalů touto škrkavkou ano (Wise et al. 2005).

V podchycených pozorováních v rámci u nás nejúplnější nálezové databáze ochrany přírody, kterou spravuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, je již zaznamenáno kolem stovky pozorování mývala na území České republiky.

Pro Podblanicko jsou za období 1990 – 2009 v tomto mapování zahrnuta pozorování v mapových čtvercích 6353 a 6452. Zatím poslední pozorování mývala bylo zaznamenáno fotograficky na Neveklovsku (mapovací kvadrát 6253) dne 11. 8. 2015 v půl desáté v noci. Poděkování za poskytnutí

dat o pozorování a fotografie patří Matoušovi Horákovi (předseda občanského sdružení Malostatek Blatiny). Na snímku je vidět „svítící“ oko mývala, což je způsobeno přítomností odrazové vrstvy v oku zvané tapetum lucidum, která umožňuje „zesílení“ dopadajícího světla do oka ve zhoršených světelných podmínkách.

To že mýval vše omývá, není až tak docela pravda. Mývalové ve volné přírodě s oblibou hledají potravu při březích potoků a jezer. A protože tlapkami vytáhnou nepřehlednou hrst všeho možného a potřebují vidět, zda obsahuje něco k snědku, musí svůj úlovek propláchnout – použijí tedy styl jako při rýžování zlata. Lidé tuto jeho činnost tak vnímají jako omývání.

A tak Pepinova hláška „*Nudíte se? Kupte si medvídku mývala!*“ z Hrabalových Postřižin nemusí být pro získání této šelmy dnes u nás tak zcela nespílitelná. Nutno však poznamenat, že chov v domácnosti vzhledem k jeho nezkrotnosti, kousavosti a nevrlosti nelze příliš doporučit.

Lubomír Hanel

NAUČNÁ STEZKA V SEDLCE-PRČICI

V roce 2014 proběhlo v „Atelieru Prčice“ slavnostní shromáždění k otevření naučné stezky „Od vítkovské růže k zázračnému prameni“. Největší zásluhu na její realizaci má Zdeněk Sedláček, grafický návrh informačních panelů zpracovala Marie Míková a na tvorbě obsahu se podíleli další odborníci. Na všech tabulích je zakreslena trasa celé 7,3 km dlouhé stezky s vyznačením 11 zastávek.

První panel je umístěn v průjezdu přické radnice na Vítkově náměstí. Jsou na něm uvedeny základní údaje o Vítkovi I. z Prčice – zakladateli mocného rodu Vítkovců a Rožmberků s pětistou rúží na erb. Jeho syn Vítek mladší nechal postavit hrad Příběnice a vnuk Vok hrad Rožmberk, přičemž se významně zasloužili o kolonizaci krajiny jižních Čech. Text a fotografie informují o výsledcích archeologického výzkumu provedeného v souvislosti s rekonstrukcí Vítkova náměstí v letech 2010 – 2011. Ty potvrzují zdejší šlechtické sídlo prvních Vítkovců na konci 12. století.

K zastávce u Morové kaple půjdeme ulicí Bratří Čechů. Z této kulturní památky byly přemístěny dva předměty do Prahy, a to socha Madony do Národní galerie a obraz do arcibiskupského paláce. Je zde též připomenut přický rodák arcibiskup František de Paula Pištěk, zakladatel nemocnice na místě jeho rodného domu.

Šánovskou ulicí a polní cestou pokračujeme k zastávce u Křížku, kde získáme informace o zámcích v Nových Mitrovicích (Přestavlkách), Jetřichovicích, Prčici, Lidkovicích a Bolechovicích.

Polní cesta vede dále jižním směrem k zastávce U sv. Isidora. Poškozená socha tohoto světce čeká na opravu a dočasně je na podstavci umístěna abstraktní dřevěná plastika. Textová část je věnována pověstem a legendám vztahujícím se k Českému Meránu a je doplněna obrázky od žáků zdejší školy.

Naše procházka pokračuje západním směrem do Sedlce k pátému panelu U koupaliště, který je zaměřený na malíře Českého Meránu Karla Chabu, Jaroslava Spirhanzla, Josefa Vokálka, Jiřího Načeradského, Jana Součka, Aloise Bílka a Antonína Lišku. Obrazovou část doplňuje snímek přického koupaliště z let 1936 – 1947.

Po asfaltové silnici dojdeme na sedlecké náměstí 7. května, kde je umístěn šestý panel poblíž kašny. Je na něm mapa Sedlce-Prčice s vyznačením ulic, významných městských zařízení a památkových objektů.

Komenského ulicí projdeme k panelu Za školou, na němž jsou informace z vývoje školství, zámeckých parků a ovocnářské tradice.

Polní cestou stoupáme ke kapliče Ježovce postavené nad studánkou se „zázračnou vodou“. Mapa,